92921311-8	27/01/2025	ישראל היום! - מוסף	עמוד 22	1/4	23.99x29.54
המכללה האקדמית תל - 5100					

אנחנו חייבים ליצור אי של ודאות עבור התושבים

קרני אלדד
צילומים: **אייל מרגולין/ג'יני**

במהלך המלחמה הפכה מכללת תל־חי - גם כשפעלה מרחוק - לגורם משמעותי בסיוע לקהילות המפונים * סטודנטים לעבודה סוציאלית, פסיכולוגיה, דרמה־תרפיה וטיפול באמנות השתלבו בפרויקטים מגוונים, מהקמת מרכזי חוסן במלונות ועד לטיפול בילדים ובקשישים * לקראת חזרת התושבים לצפון, ברור לאנשי המכללה שהם מהווים מרכיב משמעותי גם בתהליך השיקום: "התפקיד שלנו בתקופה כזו הוא לספק לקהילה כלים להתמודד עם הקושי עצמאית"

עגלי האבל לא פסחו כמעט על איש מאנשי האוניברסיטה בהקמה בתל־חי. "כל אחד מכיר מישהו שנפל או נרצח, הרכוש שנפגע הפך להיות משני מול הכאב הזה", מסבירה ד"ר יונית ניסים, מרצה בכירה וחוקרת בתל־חי, "אבל יש לנו אחריות. הגננות שלי מספרות שכשהן נכנסות לגן הן עוטות את מסכת החוסן, ורק כשהן יוצאות הן מתמסרות שוב לאבל ולכאב". ב־14 השנים האחרונות כיהנה ניסים במגוון רחב של תפקידי ניהול בקמפוס. היא מומחית בפילוסופיה, חינוך, מנהיגות, חדשנות והכשרת מורים וגננות, וכעת התכנים של כל התחומים הללו מושפעים, כך או אחרת, מהמציאות שנכפתה על תושבי הצפון.

"הקורונה הכינה אותנו להתמודד עם מצבי אי־ודאות, וגם חקרנו את הנושא בכל מיני רבדים. הוצאנו כבר שני ספרים בנושא. בזכותה למדנו לפעול בזריזות, אדפטיביות וגמישות. זאת יכולת קריטית שמאוד מעסיקה אותנו גם בפרקטיקה, גם במחקר. שילבנו את הידע הזה בקורסים, בסימולציה, בהכשרות ובפועל. זה כל כך הועיל לנו עכשיו במלחמה".

ניסים גרה בצפון, ולמרות שלא היתה בין המפונים הרבים, גלי ההדף של המלחמה הגיעו גם אליה ואל המכללה שבה היא מלמדת. "חלק גדול מהסטודנטים והמרצים פונו או גויסו, חלק הפכו מסטודנטים למורים בגלל המחסור בכוח אדם. יש לי סטודנטית לחינוך שהכיתה שלה פוצלה לחמש כיתות שונות ברחבי הצפון, והיא צריכה לנסוע בין בתי ספר. מקום המדינה לא קרה דבר כזה. לכן כל כך טוב שהטמענו את הגישה של האג'יליות (לפעול מתוך גמישות) שבאה מההייטק. לדעתי, מערכת החינוך בכלל צריכה ליישם את הגישה הזאת, וככל שנקדים – ייטב".

לפני שלוש שנים, מספרת ניסים, פתחו במכללה קורס מיוחד העוסק בלמידה חברתית רגשית. "לימדנו הוראה ולמידה בצוות וקבוצה, מתוך אמפתיה ואכפתיות. זהו תחום שבמחקר בעולם מדגישים מאוד ובארץ פחות. היה חשוב לנו לא להישאר במחקר אלא גם להעביר את זה לסטודנטים, במיוחד עכשיו. לתת להם את המרחב הרגשי, ייעוצים, לבוא לקראת, לתת יותר מרווח בין המטלות, ייעוץ לתוך הקיץ גם כשהקמפוס כבר לא פעיל, הרבה מעבר לפורמליות".

המורים והגננות שד"ר ניסים הכשירה מתמודדים עם קשיים לא צפויים ומורכבים מעבר לפערי הלמידה הגדולים: "ילדים שפונו ושחיו בלי מרחב פרטי זמן רב, ילדים שנשארו בבתים בצפון המופגז, ילדים שהוריהם איבדו את מקום העבודה כי הוא נסגר בעקבות המלחמה, כל אלה העלו את רמות הסטרס והדיכאון גם בגילים צעירים. הכיתות והגנים מהווים עוגן מאוד משמעותי של 'ציבות. אנחנו שמים דגש על המרחב הרגשי במיוחד לאור כל אלה. הסטודנטים לחינוך שלנו עשו הרבה עבודה עם פסיכולוגים ומומחים לחוסן. היה צורך ללמד אותם גישות פסיכולוגיות כאלה או אחרות כדי שיוכלו לתמוך בילדים. אלו דברים שבדרך כלל לא מלמדים בהכשרות של המקצוע הזה. המנהיגים הבאים נולדו אתמול, ולכן החינוך הוא כיפת הברזל האמיתית של ישראל".

אבל יש עוד עניין. "ב־15–20 השנים האחרונות ישראל נמצאת בפער ובירידה מול העולם, במיוחד במדעים, שזה חוד החנית הכלכלי שלה. הפער הזה הולך ומעמיק, וגם על זה צריך לתת את הדעת. בשנתיים האלה של מלחמה, ההכלה תפסה הרבה מהמקום של הידע. ולכן, כשנחזור לאט־לאט לשגרה, צריך לבנות תוכנית אסטרטגית כדי לסגור את הפערים שלנו, והיא לא על השולחן".

בחודש מאי האחרון אישרה המל"ג את הפיכתה של

92921313-0	27/01/2025	ישראל היום! - מוסף	עמוד 23	2/4	40.24x37.81
המכללה האקדמית תל חי - 5100					

לצפייה בגלריית התמונות

מכללת תל־חי לאוניברסיטה בהקמה, לקראת אישורה כאוניברסיטת קריית שמונה והגליל. שלוש פקולטות פועלות בה כיום: מדעי החברה והרוח, מדעים והפקולטה לחינוך והוראה (ממוקמת בקמפוס קצרין). במכללה לומדים כ־5,000 סטודנטים, רובם הגדול (70%) אינם תושבי הגליל המזרחי ומגיעים אליה מכל רחבי הארץ. מפרוץ המלחמה ובמהלכה שני הקמפוסים של תל־חי מפונים ויחד איתם גם 60% מהסטודנטים והסגל, אולם אלו המשיכו לפעול ולתת סיוע לקהילות שלמות בדרום אחרי אירועי 7 באוקטובר, ולקהילות הצפון שהתפנו לכל הארץ.

קהילה שסומכת על עצמה

מי שתרם חלק משמעותי למאמץ הלאומי הוא ד"ר משה פרחי, ראש החוג לעבודה סוציאלית בתל־חי ומומחה להתמודדות עם מצבי לחץ וטראומה מקיבוץ אודטל שברמת הגולן. פרחי פיתח את מודל החוסן הלאומי שאומץ על ידי כוחות הביטחון ומשרד הבריאות, ובאמצעותו ניתן להעניק עזרה ראשונה נפשית, להחזיר לתפקוד אדם מחוסר תפקוד ולצמצם נזקים בהמשך. הוא מאמין שהיכולת הזאת צריכה להיות מונגשת לכולם, כמו בעזרה ראשונה אזרחית. המודל שלו הוכר ב־2017 כמודל לאומי למתן עזרה ראשונה נפשית, כל חייל שמתגייס לומד אותו, והוא יושם אלפי פעמים במהלך המלחמה.

כשהוא מסתכל על הצפון כיום, פרחי רואה צורך אקוטי ביישום המודל שלו, בעיקר נוכח האזרחים הרבים שעברו מציאות לא פשוטה וחוזרים למציאות מורכבת לא פחות: "בתים רבים הרוסים, והמצב הביטחוני לא ברור. אבל לצערי, לא ניתן לקחת מאות אלפי אנשים בבת־אחת ולהכניס אותם לקליניקה. האוניברסיטה בהקמה תל־חי צריכה להיות הגוף שמעביר את המידע לכלל תושבי הצפון. תל־חי צריכה להיות, ואני חושב שהיא כבר, זרקור שמאפשר להעביר את ההכשרה בעזרה ראשונה נפשית הלאה. התפקיד שלה בתקופה זו הוא העצמת החוסן, בכך שתספק לקהילה כלים להתמודד עצמאית עם הקושי. כך נייצר קהילה שסומכת יותר על עצמה ופחות תלויה באחרים, יכולה להתנהל, ובעיקר בריאה יותר".

לתל־חי יש כיום שש תוכניות הכשרה: שתיים בעבודה סוציאלית, שתיים בפסיכולוגיה, אחת בדרמה־תרפיה והאחרונה בטיפול באמנות. כולן תוכניות טיפוליות שפועלות כבר כמה שנים, כחלק מהלימודים לתואר שני, וכל אלה השתלבו במלחמה בחודשי המלחמה הארוכים. אבל המוסד ומרציו עסקו בטראומה ובחוסן שנים רבות לפני המלחמה הנוכחית, לנוכח 40 שנות קטיושות ואיום מתמיד מעבר לגבול. כך, למשל, פרופ' מולי להה, שפיתח מודל להתמודדות עם טראומה והקים מערך טיפולי באזור כבר בשנות ה־80.

בזמן המלחמה עלתה המכללה לכותרות גם בזכות ד"ר תמר שלזינגר, מרצה בתל־חי ומתנדבת בקו החוסן של "איחוד הצלה", שהחזיקה על קו הטלפון במשך 12 שעות את מיכאל עידן בן ה־9 ואת אחותו עמליה בת ה־6 מכפר עזה, כשהתחבאו בארון לאחר שהוריהם נרצחו ואחותם הקטנה אביגיל נחטפה.

"טיפול דרך אמנות יכול לטפל פרטנית וקהילתית, בטח ובטח במצבי טראומה", אומרת ד"ר תמי גברון, פסיכותרפיסטית, מרצה וחוקרת, ראש תוכנית תואר שני בתרפיה באמנות, "אמנות מאפשרת ביטוי ועיבוד מחוויה של חוסר אונים אפשר ליצור, לארגן, לדמיין, לבנות מחדש, זה מחזק". היא מטפלת באמנות יותר מ־30 שנה ונזכרת איך ב־2011 נסעה במשלחת "ישראייד" ליפן לטפל בנפגעי צונאמי. "פגשנו חברה שעברה אסון נורא. לימדנו מאמנים והכשרנו אותם להתערבות קהילתית. שם התחלתי לכתוב ולחקור את הנושא. באנו בקטע שאנחנו מכירים טראומה כי אנחנו מישראל, אבל לא דמיינו שנחווה את זה כל כך מקרוב ובעוצמה כזאת כמה שנים אחרי".

לבחור, במקום להיות קורבן

ד"ר גברון מספרת כי מעט לפני המלחמה היא וצוותה הכשירו את הסטודנטים לטיפול קהילתי, טיפול בטראומה וחיזוק חוסן, בלי לדעת כמה רלוונטי הידע הזה יהיה בקרוב. סגל התוכנית מורכב כולו ממטפלות, לכן כבר ב־8.10 החלו כולן להתנדב, מתוך ראייה שבטראומה קהילתית, כמו שחוו קהילות עוטף עזה, יש לטפל בקהילה כולה. תמי וצוותה פתחו מרחבי טיפול והתנדבו בעיקר עם מפונים מהדרום.

אבל היה צורך גם לדאוג לסטודנטיות של התוכנית, ששליש מהן היו מפונות, רבות במילואים או בנות זוג של מילואימניקים, ורבות חוו אובדן.

גברון: "בהתחלה נפגשנו בזום, אבל לא בשביל ללמוד אלא כדי למצוא חוסן, אז עשינו יצירה בזום. אחרי כמה חודשים התחלנו ללמד בזום וראינו שאי אפשר, הבנו שאנחנו חייבות להפגש. אז התארחנו במתנ"ס בכרמיאל, ושם לימדנו עד מתקפת חיזבאללה באזור. עבדנו במקביל בשלושה מישורים: לימדנו את המקצוע הכי טוב שאפשר, ייצרנו פרויקטים והחזקנו את התלמידות מבחינה רגשית. המציאות הטראומטית המשותפת היא משהו שלא חווינו כמוהו. זה משהו אחד לנסות ליפן ולטפל באוכלוסייה שם לבין להיות חלק מהקהילה שחוותה טראומה".

מתוך ההבנה שהשליחות של המקצוע היא לתרום במצבי טראומה, החלו במחלקה לייצר פרויקטים. אלו היוו גם חלופה להכשרת הסטודנטים כעת, כשהמוסדות שבדרך כלל זקוקים להם לא תפקדו. אחד הפרויקטים היה הקמת קבוצה טיפולית בבית מלון בטבריה, שאליו פונו נשים רבות מקריית שמונה. "לא היה שם מענה טיפולי שמעבד את חוויית הפינוי וחוסר הוודאות", אומרת גדרון, "אז יצרנו קבוצת טיפולית של התערבות, ובה שש סטודנטיות ומדריכה. הזמנו נשים למין סטודיו פתוח, והמרחב היחיד שמצאנו זה הפאב של המלון. זה היה הזוי: מקום שנראה כמו פאב אנגלי, שבו סטודנטיות מפונות מטפלות בנשים מבוגרות מפונות.

עירית שוחט:
"בלימודים לפני המלחמה שמו דגש על טיפול באמנות בגישה הקהילתית, וזה הכין אותנו בדיוק למצבים האלה - אבל שום דבר לא הכין אותנו למלחמה, והלימודים הפכו להיות ממש החיים עצמם"

92921312-9	27/01/2025	ישראל היום! - מוסף	עמוד 24	3/4	26.1x28.77
המכללה האקדמית תל ח - 5100					

ארז טל־שיר:
"בסוף כולם יחזרו הביתה, והם צריכים להגיע לחברה בריאה. אין לנו פריבילגיה לא לעשות כל מה שאנחנו יכולים כדי שהעורף יהיה חזק ויציב ויוכל להכיל את המדינה"

"זכינו לקבל תרומה מאוד גדולה מפדרציית יהדות ניו יורק, ופתחנו שני סטודיואים פתוחים ובטוחים, מרחבים קהילתיים בתוך מציאות טראומטית. פתחנו מרחב אחר במלון שאליו פונו מאחד הקיבוצים נשים שהגיל הממוצע שלהן היה 80. בגיל ובמצב הזה, הן לא ידעו אם הן יזכו לחזור הביתה. לשם לקחתי את שתי המטפלות המומחיות ביותר, והן הובילו ומובילות עדיין את הפעילות יחד עם סטודנטיות שלנו. קורים שם תהליכים מרגשים. במקביל הקמנו פרויקטים במג'דל שמס בעקבות האסון המזעזע שקרה שם, עם קשישים בחברה הערבית, עבודה עם גננות שצריכות להחזיק ילדים והורים בצפון בתוך מצב של מלחמה, ועוד פרויקטים דומים, הכל דרך אמנות ויצירה".

גברון מספרת על קהילה שלמה של אחד מקיבוצי העוטף שפונתה צפונה. "היה לנו ברור שצריך לפתוח שם סטודיו חירום. המטפלת יצרה קשר עם הקהילה ויחד הקמנו סטודיו. קיבלנו מקום, וכל יום פתחנו סטודיו לכמה שעות, כשלכל קבוצת גיל זמן משלה. יחד עם ישראייד בניינו יורט, מרחב טיפולי הכי יפה שראיתי. מה שקורה בתהליך הטיפולי זה שכל פעם נכנסת קבוצת גיל אחרת, וכל ילד בוחר ליצור מה שהוא רוצה מאיזה חומר שהוא רוצה עם מי שהוא רוצה או לבד. בעצם הבחירה יש כוח, כי בחירה זה ההפך מטראומה, ההפך מלהיות קורבן. יש שם מט־פלות (חמש מטפלות על כל עשרה ילדים), והילדים מגיעים לשם יחד כקהילה שחוותה טראומה. שם הם מביאים לידי ביטוי מה שהם רוצים. לפעמים זה את הטראומה עצמה, את מה שהילד חווה, ולפעמים זה דווקא ההפך, את מה שעוזר לו להתגבר, את הכוח שלו. מעניין שבכל רחבי הארץ היו המון־המון יצי־רות של בתים".

ד"ר גברון מספרת שהמקצוע הזה, של טיפול קהילתי באמנות, מתפתח מאוד בעולם בכלל ובארץ בפרט. העובדה שכל זה מתרחש תחת כנפי תל־חי מאפשר לה לחלום, לדמיין, ואז להגשים את החלום, את החזון, ויש לה חלומות גדולים לעתיד שמתגש־מים ממש עכשיו. "המכללה הציעה לנו בניין בקריית שמונה. שמחנו מאוד. בקרוב נפתח שם כיתות וחדרי טיפול, שם יוכלו הסטודנטיות של שנה ב' וג' לטפל בקהילות מהצפון. רוב ההכשרה המעשית תהיה שם. הצפון צריך שיקום, גם אישי וגם קהילתי. אני חול־מת להקים נגרייה טיפולית על גג הבניין. זה מקום טוב שבו גברים ומתבגרים יוכלו להתמסר לתה־ליך טיפולי. תהליך שיפוץ הבניין היה הזוי: באמצע המלחמה, כשהכל מתפוצץ מסביב, אנחנו בזום עם המעצבים בוחרים צבעים לקירות. זה היה נפלא, כי התכנון קרימה לעתיד שקט יותר נותן כוח. כל הזמן התפללנו שהבניין ישרוד את ההפגזות, והוא שרד!".

היא רואה בעבודה שלה בצפון שליחות אמיתית. "אנחנו מחזירים את תחושת היכולת לאנשים, את הבחירה. ברור לי שזה ייקח שנים לשקם את התוש־בים ואת הקהילות. יש לנו את הידע והכלים. במהלך המלחמה חקרנו את החוויה. היה ברור שמוקדם לדבר עם המשתתפים, אז עשינו הרבה מחקרים על המט־פלות, ובדקנו איך האמנות נותנת כוחות למטפלות בתוך המציאות הטראומטית. הטיפול באמנות עוזר לנו גם לשמור על הנפש של המטפלים שלנו, שחלקם חוו טראומות אישיות וחלקם מתמודדים עם קהילות שחוו טראומה קשה מאוד. מזל שיש לנו אמנות".

פתרונות מתוך תקווה ואמונה

עירית שוחט מגעתון – מטפלת באמנות, עובדת במרכז חוסן ובסטודיו הבטוח – היתה בשנת ההתמ־חות שלה בלימודים בתל־חי כאשר הגיעה לפני כשנה לסטודיו הבטוח בקיבוץ בצפון שאליו הגיעו מפונים מהדרום. "זאת היתה עשייה משמעותית מכל הבחי־נות. בלימודים לפני המלחמה שמו דגש על טיפול באמנות בגישה הקהילתית, וזה הכין אותנו בדיוק למ־צבים האלה, אבל שום דבר לא הכין אותנו למלחמה, והלימודים הפכו להיות ממש החיים עצמם. להיות בסטודיו הבטוח כמטפלת, כשהמלחמה ברקע, זאת חוויה שונה מאוד מכל מה שהכרתי. זאת היתה חוויה עוצמתית, משמעותית ולא פשוטה בכלל. לטיפול הת־ווספה העובדה שאני גרה בקיבוץ בקו העימות וחווה את המלחמה ברקע ביום־יום. אחד הדברים שעזרו לי בתקופה הזאת זה כן להמשיך לעבוד, למרות החששות.

"העבודה בסטודיו זאת חוויה של רחם. המטופלים ואני מרגישים מוגנים שם, מה שעוזר לכל מיני תה־ליכים לקרות, לפעמים הם נראים לעיין ולפעמים לא. צריך להיות מכוונן עם כל החושים בשביל להרגיש מה שקורה שם. היה שם גם הרבה כאב וגם בנייה".

שוחט מספרת על קשר מיוחד שנוצר בינה לבין ילד אחד מהקיבוץ הדרומי. "הבנתי שהוא לא יצר הרבה בחיים שלו, והתחיל משחק ביני לבינו. שיחקנו בחוט שרדפנו אחריו. בסופו של דבר הוא התלכד למשהו שנראה כמו עפיפון. יצאנו החוצה ושיחקנו איתו בחוץ. אני זוכרת את הרגע הקסום הזה, של המעבר בין אין לבין יש, גם יצירה וגם משחק. אחרי כמה חודשים, כשעשינו מסיבת סיום, הקהילה נתנה לנו מתנה, חו־לצות עם הדפס של עפיפונים. הם סיפרו לנו שזה היה סמל לתקווה בשבילם. זה נורא ריגש אותי".

עירית יודעת כי גם כשישובו תושבי הדרום לב־תיהם העבודה לא תסתיים. "יש מעגלים רבים של אנ־שים שנפגעו מהמלחמה. יש דברים שאנחנו בכלל לא מבינים וייקח לנו זמן לעבד את זה כמדינה. לאט־לאט מתחילים לטפל בכל מיני היבטים של הטראומה. יש למלחמה השפעה על כולנו בכל מיני רבדים. לאמנות יש כל כך הרבה כוח, היא כלי מצוין, צריך להרחיב את השימוש בה ככלי טיפולי. מתוך המשבר יצמח פה משהו טוב, עם כל הכאב. והלוואי שכל הלבבות שלנו יתאחו וישמחו שוב".

ארז טל־שיר (25), סטודנט שנה שלישית לעבודה סוציאלית בתל־חי, המתמקד בלחץ וטראומה, עבר חמש פעמים דירה בשנה האחרונה. "בתחילת המ־לחמה בת הזוג שלי ואני ירדנו למלונות ים המלח שאליהם הגיעו מפונים מהדרום, ועזרנו להקים מר־כזי חוסן. לאחר מכן עבדנו ארבעה חודשים עם נוער שפונה משדרות. העברתי גם הדרכות למתנדבים שם ולימדתי אותם לשים לב לנורות אדומות שיכולות להתריע על מצבי סיכון בקרב הנוער המטופל. משם עברתי לנתניה לעבודה מעשית במלון מפונים מקריית שמונה. גרתי בכפר סטודנטים שכולם פונו מבתיהם בצפון ובדרום, מספיר ומתל־חי. משם עברתי לרמת גן, כדי לגור ליד הקמפוס הזמני של תל־חי לאחר שהקמפוס הקבוע פונה בעקבות המלחמה".

אם חשבתם שזה הספיק לטל־שיר, טעיתם. במקביל לכל העבודה עם האוכלוסיות הללו הוא הבין שגם הסטודנטים במכללה מתמודדים עם אתגרים, למשל אלה המגויסים למילואים. בשבילם ובשביל כאלה הזכאים לסל שיקום נפשי הוא הקים מערך סיוע אק־דמי. "בקיץ עשינו סקר איפה הסטודנטים, מה המצב הנפשי שלהם, ואיך אפשר לעזור להם. עכשיו אנחנו עושים מין מועצת תלמידים כזאת בשביל לדאוג לכולם, לכל מי שצריך. מתוך מחשבה והכרה שאנ־חנו בתקופה כל כך קשה שיצירתיות, תקווה ואמונה אלו דברים שחייבים להחזיק ומתוכם לייצר פתרונות, אחרת נישאר במקום". עם תוצאות הסקר ניגש ארז לסגל המכללה וקיבל מהם מלגה להמשיך בפעילות.

"בסוף כולם יחזרו הביתה והם צריכים להגיע לחברה בריאה, ואני חושב שזאת אחריות של כולם, בטח ובטח בתוך תחום העבודה הסוציאלית. אין לנו פריבילגיה לא לעשות כל מה שאנחנו יכולים כדי שהעורף יהיה חזק ויציב ויוכל להכיל את המדינה אחרי התקופה המזעזעת הזאת. אנחנו חייבים ליצור אי של ודאות בתוך האי־ודאות שבה אנו חיים כיום".

כשאני שואלת אותו איך תיראה השנה הבאה, כשהאוניברסיטה בהקמה תחזור לתפקוד מלא בצפון,

צילום: יח"צ

יונית ניסים: "ילדים שנשארו בצפון המופגז, או כאלו שהוריהם איבדו את מקום העבודה שנסגר - אלה דברים שהעלו את רמות הסטרס והדיכאון גם אצל צעירים. הכיתות והגנים מהווים עוגן מאוד משמעותי של יציבות"

92921314-1	27/01/2025	ישראל היום! - מוסף	עמוד 25	4/4	32.41x37.81
המכללה האקדמית תל ח - 5100					

25

מירב חן: "תל־חי אינו רק מוסד לימודי. רבים תלויים בו בצפון. בשיחות עם תושבים חוזרים, הם מייחלים לשובם של הסטודנטים שיחיו את האזור, הן מבחינה כלכלית והן מבחינה אנושית. שקט כאן בלעדיהם"

לשובם של הסטודנטים שיחיו את האזור, הן מבחינה כלכלית והן אנושית. הסטודנטים של תל־חי שוכרים דירות, יוצאים לבלות, מתנדבים ועובדים. כמו שאמר חבר אחד הקיבוצים באצבע הגליל – שקט כאן בלעדיהם.

"הסטודנטים שלנו מפוזרים ברחבי הארץ, והסגל הולך וחוזר. יש לנו הרבה תוכניות עם עבודת שדה, לימודי שדה או פרקטיקום שהסטודנטים שלנו השתבצו אליהם ברחבי הארץ ואי אפשר לעזוב. אנחנו מאוד מושקעים באנשים ובסיטואציה, אבל מצד שני מאוד ברורה המגמה לחזור צפונה כדי לשקם אותו, לתמוך בו ולחזק אותו. זאת לא סיסמה: הכוונה שלנו היא לראות אילו אוכלוסיות יכולות לחזור לפחות באופן חלקי ללמידה ועשייה בצפון".

היעדרותם של הסטודנטים מהצפון מורגשת כמעט בכל תחום. "הסטודנטים שלנו עבדו בכל מסגרות החינוך", אומרת חן. "הבן שלי אימן ילדים בכדורסל, ובת הזוג שלו ריכזה את הנוער באחד הקיבוצים. הסטודנטים מעתיקים את מקום מגוריהם צפונה למשך שלוש שנים או יותר. מעבר להיותם משולבים, הם יוזמים כל מיני דברים שמתאימים לצעירים, פאבים, דוכני אוכל, כל מיני דברים שבאים עם הריחוק מהבית והגיל הצעיר, והם יוצרים לעצמם את החיים הסטודנטיאליים. אנחנו כל כך נהנים מקהילת הצפון, וכך גם קהילת הצפון נהנית מאיתנו. אני עצמי שוכרת דירה במטולה, וכל זה חייב לחזור בצורה טובה ומהר ככל האפשר". ●

תמי גדרון: "הטיפול באמנות עוזר לשמור גם על הנפש של המטפלים שלנו, שחלקם חוו טראומות אישיות וחלקם מתמודדים עם קהילות שחוו טראומה קשה מאוד"

הוא עונה שהוא סומך על האנשים. "אם יש משהו שחוויתי בעיקר בתחילת המלחמה, זה שכשיש צורך ויש אנשים טובים ששותפים ברצון לענות על הצורך – מוצאים פתרונות. אני מקווה שכל הגופים יתמכו בזה, אבל בסוף – אלה אנשים טובים, שילכו ויסייעו להפריח מה שיש, ככל יכולתם".

"לא לוותר לעצמנו"

סטודנטים רבים נשארים לגור בצפון לאחר סיום הלימודים שלהם בתל־חי. המכללה משנה את הצפון גם בהיבט זה, כשבזכותה אוכלוסייה איכותית נחשפת לצפון וקובעת את מגוריה בו. ארז התאהב באזור הזה בכל ליבו, אבל חושש שהשנתון שלו, שסיים את התואר במהלך המלחמה, לא ישוב לחיות בו. "זה שובר לב. אני יודע שאחזור, אולי אחרי תואר שני. שם יהיה הבית שלי. ייקח עוד זמן, אבל אני אופטימי. יש כל כך הרבה אנשים טובים שרוצים לעשות טוב, זה פשוט צריך לקרות".

פינוי המכללה רגע לפני תחילת הלימודים בשנה שעברה הצריך היערכות טכנית עצומה, בין היתר באמצעות חמישה קמפוסים חלופיים ברחבי הארץ, כדי לאפשר למידה פרונטלית: אהד בתל אביב, שניים בחיפה, אחד בקצרין ואחד בכרמיאל, בנוסף לעוד כמה קמפוסים קטנים. "את השנה הזאת התחלנו עם רצון גדול שאנשים יפגשו אחד עם השני", מספרת פרופ' מירב חן, דיקנית הפקולטה למדעי החברה והרוח באקדמית תל־חי, חברת הנהלת תל־חי ופסיכולוגית קלינית, ממושב מולדת. "זה לא מושלם או קל, אבל הכיוון הוא לא לוותר לעצמנו או על הסטודנטים שלנו. זה מה שיקרה עד סוף הסמסטר הקרוב. לקראת הסמסטר הבא, אם הדבר יאושר מבחינה צבאית, אנחנו מתכננים חזרה הדרגתית לקמפוס. במקביל, נמשיך להפעיל את הקמפוסים החלופיים, כי יש סטודנטים שעברו במיוחד לגור לידם".

מדוע לא לסיים את השנה כפי שהתחילה בקמפוסים החלופיים?

"כי תל־חי אינה רק מוסד לימודי. כה רבים תלויים בו בצפון. בשיחות עם תושבים חוזרים הם מייחלים

משה פרחי: "מכללת תל־חי צריכה להיות הגוף שמעביר את המידע לכלל תושבי הצפון. כבר כיום היא משמשת זרקור שמעביר את ההכשרה בעזרה ראשונה נפשית הלאה. תפקידנו הוא העצמת החוסן"